

НЕДЕЉА 26. ПО ДУХОВИМА

Њреј Григорије Декаполић, св. Прокло Цариградски

Лк. 12, 16 - 21, зч. 66; Мт. 11, 27 - 30, зч. 43.

Еф. 5, 8 - 19; зч. 229; Гал. 5, 22 - 6, 2, зч. 213.

Архиепископ Никифор (Теодокис)

О ИЗНЕНАДНОЈ СМРТИ И КАКО ДА ЈЕ ПРЕДУПРЕДИМО

Од многих поука које нам нуди данас прочитана Јеванђелска прича, желели би смо да расуђујемо о нимало пријатној изненадној смрти. Ова истина у нама порађа велики страх и прекомерни ужас. Изненадна смрт је мач гнева Божијег за наше грехе. Ово јасно видимо на примеру богатог човека о коме се говори у причи. Био је користољубив, слуга тела и хирова; потпуно је заборавивши на бесмртност душе, на смрт и Бога и прилепивши ум и срце за земаљска добра и телесне насладе, умро је не као човек који верује Богу, већ као безбожник и отпадник од вере; не као човек који има бесмртну душу, већ као онај који умире душом; не као човек обдарен разумом, већ као неразумна животиња. Због његовог безаконја и глупости, Бог му је одредио насилну и изненадну смрт. Али да би свакоме било јасно да га коса неочекиване смрти није покосила природним путем, већ по наредби Божјој, Исус Христос је у причи навео оно што се не догађа при природној смр-

ти, то јест приказао је самога Бога који напре различава овог најнесрећнијег грешника и објављује му страшну казну изненадне смрти: *Безумнице, ове ноћи тражиће душу твоју од тебе* (Лк. 12, 20), а затим и кривицу која је узроковала ову погубну пресуду: пошто си захваћен порокм среброљубља, сакупљајући и никада се не засићујући, због тога ће ти душу узети, а то што си припремио чије ће бити?

Страшна је ствар – изненадна смрт; пошто у каквом се стању нађемо у часу смрти, у таквом ћемо бити у бесконачне векове. Након смрти нити ће се врлински променити из врлинског у порочног, нити грешник из порочног у врлинског, јер какав се човек нађе у часу смрти такав и остаје. Ово потврђује и свештени Проповедник (*Њремудри Соломон*) *говорећи: „Ако дрво љадне на југу и ако љадне на север, на месту на које љадне, на шоме ће и бићи“* (Про-

желеће да устроји свој дом, али мисао ће се помутити и помисли нестати; пожелеле свештеника, да исповеди своје грехе, али језик ће отказати и неће моћи другима да да знања о томе; уста ће се затворити и неће моћи да изрекне безаконја своја; увидеће да је након смрти међу својим вољеним наследницима оставио жалосна мишљења, и то ће за њега бити суров ударац; схватиће да ће умрети нераскајан и предосетиће одлуку страшног суда, и казну вечне муке. Ово ће му причинити неиздржив бол: од овога се рађа мрачно смућење, ужасан страх, болно мучење, потпуно очајање. Сем тога, и демони, тамни и немилосрдни, разобличујући његова дела и тражећи његову душу, причињавају му ужасну муку. На крају се душа немилосрдно одваја од тела у трепету и стењању, бива насилно уграбљена. Свемилостиви Господе! Избави нас од овакве страшне осуде! Тешко, браћо моја, оном човеку који на овај начин сконча свој живот! Ово је љута смрт, о којој говори пророк Давид: *Смрт грешника је љућа* (Пс. 33, 22).

О несретни људи! Ми не само да не знамо када ћемо умрети, већ не знамо ни на који ће се начин то десити... Хоће ли ми смрт доћи кротко и смирено, или сурово и зверски? Хоћу ли видети њене знаке пре него дође или ће ме затећи као лопов у ноћи? Хоће ли ми оставити макар мало времена, да оплачем своје грехе, или ће ме муњевито ухватити нераскајаног? О зашто таква тама? Зашто такво непознавање смртног часа и начина смрти, тога од чега зависи спасење душе? Тако је, драги моји, установио најчовекољубивији Бог, ради нашег спасења. Незнање о

смртном часу производи страх, страх – уздржање, уздржање пресеца порив к греху и пад. Незнање о смртном часу рађа пажњу, пажња – жељу, жеља бива узрочник успеха у врлини. Ради тога је остала непознаница, хоће ли наша смрт бити добра или љута, да би се ми, уплашивши се, чували од греха, да би, чувајући опрезност, успевали у врлини. Колико смо се често, бојећи се смрти, уздржавали од греха? Колико често, бојећи се да ћемо сутра умрети, богатали смо се врлинама? И ради чега се жалостимо? Зар би хтели да знамо када ћемо умрети да би смо трговали спасењем, односно, да би смо грешили свакаким гнусним греховима све до последњег часа, а тада, приступивши покајању, постали наследници небеског царства? *Али Бој се не да њоругати* (Гал. 6, 7), већ као Сведоци и Праведни види наше помисли и суди праведно свој земљи.

Час смрти је неизвестан, смрт ће доћи као лопов. Ово је истинито и праведно. Стражи и пази; буди спреман. Јер ће Господ онога кога нађе нераскајаног и неспремног расејати напола, и даће му удио са лицемјерима; ондје ће бити плач и шкргут зуба (Мт. 24, 51). Јер свако треба да добро пази, свако треба да се стално припрема, свако треба да се побрине о овоме и да често излива своју молитву пред Богом, да га, помиловавши га по великој Својој милости, избави од изненадне и љуте смрти.

Јер када дође смрт и нађе те таквог, тада ће те твој Владика и Господ убројати у ред блажених. Јер је Он Сам рекао: *Благо шоме слући која њосиодар његов, дошавши, нађе да чини шако* (Мт. 24, 46). Амин.

email: kontakt@manastirpodmaine.org

интернет презентација: manastirpodmaine.org

поведник, 11, 3); односно, каквог се места нађе достојан човек у часу смрти: рајског или адског, тамо и бива послан и тамо борави у бесконачне векове.

Ми несретни, грешимо скоро сваког тренутка. Када грех не прати наша дела? Један час проводимо у преједању и пијанству; други проводимо у одмору и хировима, у убиствима и свађама; преостало време жртвујемо грабљењу и неправди, угњетавању и гоњењу браће (Рим. 13, 13). Када то грех није спојен са нашим речима? Изругивања, клевете, осуђивања, лажи, саблажњиве речи, а нарочито празнословље скоро увек избљувавамо из наших уста. Када то наша мисао пребива несмешана са гордошћу, славољубљем, гнусним маштањима и злим уобразиљама? Готово никада, па ни у време када у молитви приклањамо колена пред Богом. Непрестано се погружавамо у грехове: и у младости и у зрелом добу, чак и у самој старости: Лако приступачни грех увек је око нас, стално дајемо „*где своје да робују нечистијим и безакоњу за безакоње*“ (Рим. 6, 19).

Када пре смрти човекољубиви Бог шаље сурову болест као Анђела: ова дошавши, као други Исаија, благовести нам, говорећи: Нареди за кућу своју, јер ћеш умрети (Ис. 38, 1). Тада као да громка труба бруји: Човече, припремај се за будући живот и за Страшни Суд који ће се тамо догодити! Немоћи и слабост у болести и велики самртни страх често умекшавају и најсуровије срце; тада човек осећа растанак са овим светом, види да му не користе ни богатство, ни слава, нити каква друга блага овога света; вољени сродници и истински пријатељи тада му

призивају духовног оца и онога који га наставља ка спасењу. Тада време постаје угодни, а још и више уколико се болест продужи, за покајање, плач, обраћање Богу, исповедање грехова и сједињење са Спаситељем Исусом Христом кроз причешће Његовим пречистим Телом и Крвљу, и уређивање куће своје. Несумњиво, тада постоји нада да такав може пасти и остати не на северу, на месту мучења, већ на југу, на месту блаженства.

Али ако смрт уграби живот изненада, као неочекивана бура и изненадни вихор, када, кажем, у том тренутку човек буде пун снаге, здрав и склон греху, а већ идућег трена постане нем и безосећајан – где је тада наде на спасење? где покајање? где исповест? где преображај? Тада не могу помоћи ни сродник ни пријатељ ни свештеник, чак иако би неко покушао и усрдно то желео. Само што умирући човек обамре, одједном долазе немилосрдни анђели и траже његову душу! *Ове ноћи тражиће душу твоју од тебе* (Лк. 12, 20).

У почетку, Бог везује грешника малтером свога Божанског човекољубља. Богаташу данашњег Јеванђеља је даровао богатство: „*човеку*“, каже, „*некоме богајшоме*“. Овај, пак, никоме не уделивши, напунио је своје житнице и сакупио своје богатство у њима. Бог, да би задовољио његову жељу и изменио његов користољубиви дух у дружељубиви, по врх свега је учинио да земља донесе обилан род: *У једној богајшој човјека роди њива* (Лк. 12, 16). Род и плодови многи и неизмериви, амбари напуњени, богатство превелико, али уместо да отвори житнице и испразни их од пређашњих плодова, напуни новим и тако и даље остане богат

и има пуне житнице, послушајте о чему богаташ мисли и на шта се одлучио: размишљао је себи да разруши пређашње житнице и сагради нове, које ће моћи да сместе и пређашње и нове плодове. *Срушићу житнице своје и саградићу веће* (Лк. 12, 18). Ради чега ће срушити и саградити? Да ли да би одмеравао потребитима, као што је чинио патријарх Јосиф у Египту (Пост. 47, 14)? Не ради овог, већ да би се једино његова душа успокојавала, јела, пила и веселила се. *И казаћу души својој: Душо; имаши многа добра сабрана за многе године; почивај, једи, ииј, весели се* (Лк. 12, 19). Бог, пак, видећи да овај *презире богајство његово доброше и кројшости и дугошрљенеа, не знајући да ја доброша Божија на покајање води* (Рим. 2, 4), видећи да овај не само да се не исправља, већ и грешни више него раније, онда или зауставивши му мождане функције, како тврде лекари, или на неки други, Њему знан начин, пресеца његов живот изненадном смрћу. *Ове ноћи тражиће душу твоју од тебе* (Лк. 12, 20).

Свака несрећа, свака жалост, свако зло, бивају далеко тежи и несноснији, када се десе изненада. Зато је Пророк Божји благовестио: *припремих се и не смутих се* (Пс. 118, 60). Када се човек припреми за несрећу која ће му се догодити, уколико ју је могуће избећи он је се или потпуно ослобађа или је на разне начине чини подношљивијом, а уколико је неизбежна, припрема своје срце да је поднесе. Али ако се несрећа деси без и најмањег знања о њој, он постаје неутешан и очајан.

Несумњиво је да је смрт неизбежна, страшна, ма и предвидели ми да се приближава. И сам Господ наш

Исус Христос, који је по личном сједињењу своје људске природе са Божанством имао, премда и као човек, сва савршенства, ипак је туговао када се приближио час Његове смрти: *Жалосна је, говорио је, душа моја до смрти*.

Уколико предвидимо блиски час смрти ми ћемо: као прво, по нашој жељи распоредити све у дому и међу децом и у вези тога шта са нама има бити након наше смрти, од чега душа постаје спокојна и безбрижна; као друго, олакшавајући тешко бреме наших грехова покајањем и исповешћу, ослобађамо се гриже савести и прогонимо прекомерни страх од вечног мучења; као треће, примивши Свете Тајне, сједињујемо се са Христом Спаситељем. Од овога се у наше срце неодложно усељава нада на милост Божју, очекивање вечног покоја, нада бесмртног царства, која одгони тугу због растанка са светом и добавља радост и наслађивање небеским добрима и неизрецивом Божјом славом. Тада већ ништа не бива тако жалосно и страшно осим подвига раздвајања душе од тела. Након такве припреме долазе свети Анђели, милостиви и светли, одгоне далеко демонске пукове, услађују тугу, олакшавају напоре, одгоне душевни страх и са радошћу је узимају. Блажен је браћо онај ко се удостојио овакве благе смрти! Такав поје са Давидом: *у миру ћу уснути и починути* (Пс. 4, 9).

Али када се деси изненадна и неочекивана смрт и нађе нас у безакоњима нашим – о како ће тада бити страшна, како ужасна и погубна! Видеће тада несрећни човек изострен и исукан мач, подигнут над његовим вратом. Пожелете да побегне, али неће више имати где; по-